

Rozamund Lupton

SESTRA

Prevela

Dubravka Srećković Divković

Laguna

Naslov originala

Rosamund Lupton
SISTER

Copyright © Rosamund Lupton 2010
Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mojim roditeljima Kitu i Džejn Ord-Paulet,
u zahvalnost za ohrabrenje koje mi čitavog života daruju,
i mome suprugu Martinu, s ljubavlju.*

„Gde bi se našla bolja kći ili nežnija sestra ili verniji drug?“

Džejn Ostin, *Ema*

„Al' destilisan cvet i usred zime
Gubi tek izgled, a miriše njime.“*

Šekspir, *Sonet 5*

* Prevod Stevana Raičkovića. (Prim. prev.)

1

Nedelja uveče

Najdraža Tes,

Sve bih na svetu dala da sam uz tebe, sad, ovog trena, da te mogu držati za ruku, gledati ti lice, slušati ti glas. Kako može jedno pismo da zameni dodir, vid, sluh – sve one čulne receptore, optičke nerve i ustreperele bubne opne? Ali i pre smo uspevale da se služimo rečima kao posrednicima, zar ne? Kad sam ja otišla u internat pa smo igre i smeh, i poverljivi šapat, morale da zamenimo pismima. Ne sećam se šta sam pisala u prvom pismu, samo pamtim da sam se poslužila slagalicom, rasturenom, da izvrdam budnim očima nadzornice. (Ispravno sam pogodila da ju je detinji duh sklapanja slagalice napustio pre mnogih godina.) No od reči do reči pamtim tvoj sedmogodišnji odgovor na moju rasparčanu čežnju za domom, i pamtim da je tvoj rukopis bio nevidljiv dok nisam uprla u papir baterijsku lampu. Još otad za mene nežnost ima miris limuna.

* * *

Novinarima bi se dopala ta pričica, odmah bi oglasili kako sam još kao mala bila detektiv za limunov sok, i obelodanili koliko smo uvek bile bliske kao sestre. Sad su doslovno ispred tvojih vrata, sa snimateljima i tehničarima zvuka (znojavih lica, u prljavim jaknama, s kablovima što se vuku niz stepenište i zaplīću u gelender). Jeste, sad sam malo skrenula s teme, ali kako drugačije da ti kažem? Nisam sigurna kako ćeš doživeti to što postaješ u neku ruku slavna ličnost, ali slutim da će ti biti i pomalo smešno. Ha-ha smešno i uvrnuto smešno. Meni je samo uvrnuto smešno, ali opet, nikad nismo imale isti smisao za humor, zar ne?

„Ali već su ti zabranili ulazak“, rekla sam. „Sledeći put će te izbaciti zauvek, a mami je već svega preko glave.“

Uhvatili su te u pokušaju da prokrijumčariš svog zeca u školu. Baš sam bila prava starija sestra.

„Ali to je i pomalo smešno, Pčelice?“, rekla si ti, usta napućenih dok si se trudila da ti ne izleti smeh, i podsećala si me na flašicu lukozade u kojoj naviru mehurići smeha, željni da uz praštanje i šuštanje iskoče na površinu.

Već samo razmišljanje o tvom smehu uliva mi hrabrosti te prilazim prozoru.

Napolju prepoznajem reportera vesti s jednog satelitskog programa. Navikla sam da mu lice vidim spljošteno u 2D na plazma ekranu, u četiri zida mog stana u Njujorku, a sad je u

* U engleskom jeziku često je oslovljavanje po inicijalu, ali Tes pretvara Beatrisino „B“ (Bi) u „Bee“ (Pčelica). (Prim. prev.)

prirodnoj veličini i od trodimenzionalne krvi i mesa; stoji u Ulici Čepstou i uzvraća mi pogledom pravo kroz tvoj suterenski prozor. Prsti me svrbe da pritisnem dugme na daljincu i isključim sliku; umesto toga navlačim zavese.

Ali još je gore sad kad ih ne vidim. Svetla im sevaju kroz zavese, zvuk bubnja o prozore i zidove. Njihovo prisustvo je kao neka težina koja je u stanju da prokopa prolaz u tvoju dnevnu sobu. Nije ni čudo što štampu zovu štampom; ako ovo još malo duže potraje, mogla bih se ugušiti.* Dobro, u redu, jeste ovo malčice melodramski, ti bi verovatno dosad već bila napolju i nutkala ih kafom. Ali kao što znaš, lako se razdražim i previše mi je dragocen moj privatni prostor. Preći ću u kuhinju i pokušaću da prevaziđem situaciju.

Ovamo je spokojnije, imam mira da razmislim. Smešno je šta sve mene sad iznenađuje; često su to neke najnebitnije sitnice. Na primer, juče je u jednim novinama objavljena priča o tome koliko smo uvek bile bliske kao sestre, a nisu čak ni pomenuli razliku u godinama. Možda ona više nije ni važna sad kad smo odrasle, ali u detinjstvu je neizmerno bola oči. „Pet godina je velik jaz...?“, govorili su oni koji to ne znaju, s blago uzlaznom intonacijom pri kraju rečenice, da bi zazvučala kao pitanje. A mi bismo obe pomislile na Lea i na jaz koji je on ostavio, premda bi možda tačnija reč bila bezdan, no mi to nikad nismo izrekle, zar ne?

S druge strane stražnjih vrata upravo čujem novinarku kako priča u mobilni. Sigurno diktira nešto tom nekome, iskače moje rođeno ime: „Arabela Beatris Heming“. Mama je govorila kako me niko nikad nije zvao prvim imenom, pa sam uvek zamišljala kako su, čak i kad sam bila beba, videli da ja nisam Arabela, ime prepuno zavojaka i kitnjastih repića u krasnopisu od crnog mastila; ime koje u sebi sadrži devojčice zvane Bela, ili

* Na engleskom *press* znači „štampa“, ali i pritisak, presura. (Prim. prev.)

Bels, ili Bel – čitavo obilje predivnih mogućnosti. Ne, od samog početka ja sam jasno bila Beatris, staložena i neukrašena u tajms nju romanu, bez ikoga ko se unutra krije. Tata je izabrao ime Arabela pre mog rođenja. Sigurno ga je stvarnost razočarala.

Ona novinarka ponovo zalazi u domet mog sluha, s novim pozivom, čini mi se; izvinjava se što je još na poslu tako kasno. Treba mi koji časak da shvatim da sam tome povod ja, Arabela Beatris Heming. Prvi poriv mi je da izađem i izvinim joj se, ali znaš ti mene, uvek sam prva trčala i u kuhinju istog trena kad mama krene da odašilje svoj ljutiti tamtam signal lupajući šerpama. Novinarka se odmiče. Ne čujem joj reči, ali joj oslušujem ton, smirujući, malčice odbramben, suptilnog koraka. Glas joj se najednom menja. Sigurno razgovara sa svojim detetom. Curi kroz vrata i prozore, zagreva tvoj stan.

Možda bi trebalo da imam razumevanja i kažem joj da ide kući. Tvoj slučaj je pred sudom, pa nemam dozvolu da im išta kažem sve dok se suđenje ne okonča. Ali poput svih ostalih, ona to zna. Ne pokušavaju da o tebi sakupe činjenice; samo osećanja. Hteli bi da kršim ruke, da im dâm pobebele prste u krupnom planu. Hteli bi da vide kako mi se otela pokoja suza pa poput puža klizi niz obraz, ostavljajući crn trag od maskare. Zato i ostajem unutra.

Najzad su otišli svi reporteri i njihova tehničarska svita, ostavivši trag plime od pepela cigareta na stepenicama što vode nadole u tvoj stan, uz pikavce zarivene u tvoje saksije sa zelenkadama. Sutra ću im postaviti pepeljare. Zapravo sam neke pogrešno procenila. Troje se izvinilo zbog smetnje, a jedan kameraman mi je čak doneo hrizanteme iz prodavnice na uglu. Znam da ih nikad nisi volela.

* * *

„Ali one su riđe kao školska uniforma ili smeđe kao jesen, čak i u proleće“, rekla si sa osmehom, zadirkujući me što cenim taj cvet zbog njegove urednosti i trajnosti.

„Često su zaista živih boja“, rekla sam ja, bez osmeha.

„Drečavih. Gaje se da bi se mogle uočiti preko hektar betona na parkinzima.“

Ali ti primerci što venu drške su neočekivane pažnje, buket saosećanja nenadan kao jagorčevina uz bankinu magistrale.

Kameraman s hrizantemama rekao mi je da večeras na vestima u deset daju „specijalni prilog“ s tvojom pričom. Upravo sam zovnula mamu da joj kažem. Mislim da je na neki čudan majčinski način ponosna što dobijaš toliko pažnje. A biće je još i više. Ako je verovati onom tehničaru zvuka, sutra će ovde biti stranih medija. Smešno je, međutim – uvrnuto smešno – to što pre nekoliko meseci, kad sam pokušavala da im ispričam, niko nije hteo da me sluša.

Ponedeljak po podne

Izgleda da sad svi hoće da slušaju – štampa; policija; izvršitelji – olovke škrabaju, vratovi se istežu napred, zuje diktafoni. Danas po podne dajem pravozastupniku Kraljevske tužilačke službe izjavu kao svedok, u okviru priprema za suđenje koje će biti kroz četiri meseca. Rečeno mi je da je moja izjava *od životne važnosti* za sudski postupak, budući da sam jedina koja *zna čitavu priču*.

* * *

Gospodin Rajt, pravozastupnik KTS koji će zabeležiti moju izjavu, sedi preko puta mene. Mislim da je na pragu četrdesete, ali možda je i mlađi, a samo mu je lice bivalo izloženo prevelikom broju priča poput moje. Pogled mu je budan, naginje se neprijetno ka meni, podstičući me na poverljivost. Ume da sluša, razmišljam, ali kakav je kao čovek?

„Ako vam to neće smetati“, veli, „voleo bih da mi sve ispričate, od početka, i prepustite meni da kasnije izdvojim ono što je važno.“

Klimam glavom. „Nisam skroz sigurna gde je početak.“

„Možda kad ste prvi put shvatili da nešto nije u redu?“

Primitila sam da ima lepu italijansku lanenu košulju i ružnu perlonsku kravatu sa štampanom šarom – ne bi oba izabrala ista osoba. Jedno mora da je poklon. Ako je poklon bila kravata, mora da je fin čovek kad je nosi. Nisam sigurna jesam li ti rekla ovo, ali mozak mi je stekao novu naviku da se ludira kad mu nije do razmišljanja o nečemu što je pred njim.

Dižem pogled i oči nam se susreću.

„To je bilo kad je majka zvala telefonom da kaže kako je Tes nestala.“

Kad je mama pozvala, mi smo priređivali nedeljnu popodnevnu sedeljku. Jelo je, naručeno u našoj obližnjoj delikatesnoj radnji, bilo pravo pravcato njujorško – sa stilom a bezlično; isto je važno i za naš stan, naš nameštaj i našu vezu – ništa domaće izrade. Velika jabuka bez semenčica i srca. Zapanjena si ovim mojim preokretom mišljenja, ali razgovor o mom životu u Njujorku može i da pričekava.

Tog jutra smo bili stigli sa „snežnog romantičnog odmora“ u nekoj brvnari u Mejnu, gde smo slavili moje unapređenje u Glavnog i Odgovornog. Tod je uživao dok je začinjavao sedeljku našom nečuvenom greškom:

„Nismo baš očekivali hidromasažne kade, ali ne bi nam škodilo da su imali tuš s toplom vodom, a i koji dalekovod bio bi dobrodošao. Nismo čak ni mobilnim mogli da se služimo, naš provajder nema tamo predajnik.“

„A za putovanje ste se spontano odlučili?“, upitala je Sara s nevericom.

Kao što već znaš, Tod i ja nikad se nismo proslavili spontanošću. Sarin Mark je sevnuo očima na nju preko stola. „Mila!“

Uzvrtila mu je pogledom. „Mrzim to 'mila'. To je tajna šifra za 'začepi, skote', je l' da?“

Tebi bi se Sara svidela. Možda se zato i družimo, zato što me je od samog početka podsećala na tebe. Okrenula se Todu. „Kad ste se poslednji put ti i Beatris podžapali?“, upitala je.

„Ni ona ni ja nismo pristalice dramljenja“, uzvratilo je Tod, nadobudno se trudeći da bušne taj njen razgovor kako bi splasnulo.

Ali Saru nije mogao lako izduvati. „Dakle, vas ništa i ne nervira.“

Usledila je neprijatna težina, koju sam ljubazno prekinula ja: „Neko za kafu ili biljni čaj?“

U kuhinji sam sipala kafu u mlin; bilo je to jedino što sam u kući kuvala. Sara uđe za mnom, pokajnički. „Izvini, Beatris.“

„Nema za šta.“ Bila sam savršena domaćica, osmehnuta, spremna da zagladi stvar, samelje kafu. „Mark pije crnu ili belu?“

„Belu. Više se i ne smejemo“, reče naskočivši na radnu površinu i klataći nogama. „A tek seks...“

Okrenula sam se ka mlinu, u nadi da će je zvrjanje učutkati. Ona povika nadjačavajući ga: „A ti i Tod?“

„Mi smo dobro, hvala“, odgovorih sipajući mlevenu kafu u naš aparat za espresso od sedamsto dolara.

„Još se smejete i krešete?“, upita ona.

Otvorila sam koferčić s kafenim kašičicama iz tridesetih, gde je svaka imala emalj u drugoj boji, nalik na rastopljene slatkiše. „Kupili smo ih na sajmu antikviteta prošle nedelje ujutru.“

„Menjaš temu, Beatris.“

Ali ti već shvataš da nisam menjala temu; da smo nedeljom ujutru, kad drugi bračni parovi ostaju u postelji da vode ljubav, Tod i ja išli van kuće i kupovali antikvitete. Uvek smo bili bolji partneri u kupovini nego u krevetu. Mislila sam da je ispunjavanje stana predmetima koje odaberemo stvaranje zajedničke budućnosti. Čujem te kako me zadirkuješ i kažeš da čak ni čajnik „klaris klif“ nije zamena za seks, ali meni je on ulivao mnogo veći osećaj sigurnosti.

Zazvonio je telefon. Sara kao da ga nije čula. „Seks i smeh. Srce i pluća svake veze.“

„Moram da se javim na telefon.“

„Šta misliš, kad je vreme da se isključi taj aparat za veštačko održavanje u životu?“

„Stvarno moram da se javim.“

„Kad treba raskinuti zajedničku hipoteku i zajednički bankovni račun i razdvojiti zajedničke prijatelje?“

Digla sam slušalicu, sa olakšanjem što imam izvinjenje da prekinem taj razgovor. „Halo?“

„Beatris, mama ovde.“

Četiri dana te nije bilo.

* * *

Ne sećam se kako sam se spakovala, ali pamtim da je Tod ušao dok sam zatvarala kofer. Okrenula sam se ka njemu. „Koji avion imam?“

„Nema ništa slobodno do sutra.“

„Ali ja moram sad odmah.“

Na poslu se nisi pojavljivala od nedelje. Tvoja šefica je pokušavala da te dobije telefonom, ali javljala joj se samo sekretarica. Svratila je i do tvog stana, ali tebe tamo nije bilo. Niko nije znao gde si. Sad te je već tražila policija.

„Možeš da me odbaciš do aerodroma? Idem bilo čime što imaju.“

„Pozvaću taksi“, odgovorio je on. Bio je popio dve čaše vina. Nekada sam cenila njegovu smotrenost.

Naravno da gospodinu Rajtu ništa od ovoga nisam pričala. Rekla sam mu samo da me je mama pozvala telefonom 26. januara u 3.30 posle podne po njujorškom vremenu, i rekla mi da si nestala. Sličan je tebi, zanima ga celovita slika, ne sitne pojedinosti. Još kao veoma maloj slike su ti bile ogromne, četkica je prelazila rubove stranice, dok sam ja za svoje brižljive crteže koristila olovku, lenjir i gumicu. Posle si prešla na apstraktna platna, izražavala ogromne istine smelim mrljama žive boje, dok sam se ja savršeno uklopila u svoj posao u dizajnerskoj struci, svaku boju ovoga sveta određujući prema gotovom uzorku. Budući da mi nedostaje tvoja sposobnost za široke

razmahe četkom, ovu ću ti priču pričati u preciznim tačkicama detalja. Nadam se da će te tačke, kao na poentilističkom platnu, obrazovati sliku, te da ćemo, kad bude gotova, razumeti šta se dogodilo, i zašto.

„Dakle, dok se nije javila vaša majka, niste uočavali ni nago-veštaja nekog problema?“

Osetila sam dobro znan, mučan talas griže savesti. „Nisam. Nije bilo ničeg što bih primetila.“

Krenula sam prvom klasom, jedino su u njoj imali prazno sedište. Dok smo leteli kroz limbove oblaka, razmišljala sam kako ću te izbrusiti što si mi to priredila. U mislima sam te terala da se zakuneš da me više nikada nećeš tako povući za nos. Podsećala sam te da ćeš uskoro biti majka i da je vreme da kreneš da se ponašaš kao odrasla.

„*’Starija sestra’ ne mora da bude zvanično zanimanje, Pčelice.*“

Zbog čega li sam ti tom prilikom popovala? Moglo je posredi biti sve i svašta; poenta je u tome što sam položaj starije sestre uvek i doživljavala kao zanimanje, i to zanimanje za koje sam ja savršeno skrojena. I dok sam putovala da te nađem, jer naći ću te (briga o tebi je stožerna u opisu mog radnog mesta), tešio me je taj prisni scenario gde sam ja superiornija, zrelija, starija sestra koja brusi lakomisleni, neodgovornu mlađu sestru zato što se još nije opametila.

Avion je počeo da se spušta ka Hitrou. Pod nama se prostirao zapadni deo Londona, zamaskiran tankim pokrovom od snega. Upalilo se svetlo za stavljanje sigurnosnih pojaseva, a ja sam sklapala pogodbe s Bogom: sve ću svoje dati, samo da

te nađemo živu i zdravu. Sklopila bih pogodbu i sa đavolom, samo da se nudio.

Kad je avion nespretno udario o pistu, moje ljutite fantazije razbile su se u mučan strah. Bog je postao junak dečje bajke. Moje moći starije sestre skupile su se u svezanu nemoć. Utroba mi se setila Leove smrti. Bol me je, kao kakva progutana gadost, terao na povraćanje. Nisam smela i tebe da izgubim.

Prozor je neuobičajeno velik za kancelarije, i kroz njega lije prolećno sunce.

„Dakle, povezali ste Tesin nestanak s Leovom smrću?“, pita gospodin Rajt.

„Ne.“

„Rekoste da ste pomislili na Lea?“

„Na Lea mislim neprestano. On mi je bio brat.“ Muka mi je već od ponavljanja svega toga. „Leo je umro od cistične fibroze sa osam godina. Tes i ja je nismo nasledile, mi smo se rodile savršeno zdrave.“

Gospodin Rajt pokušava da isključi bleštavo svetlo nad glavom, ali ono, ko zna zašto, neće da se ugasi. Sleže ramenima u znak izvinjenja i ponovo seda.

„A šta je onda bilo?“, pita.

„Mama me je dočekala pa sam otišla u policijsku stanicu.“

„Možete li to da mi ispričate?“

Mama je čekala na izlazu za prispele putnike, u *Jegerovom* kaputu od kamelhara. Kad sam prišla bliže, videla sam da nije

očesljana, a šminku je bila nacapala nadvoje-natroje. Znam; takvu je nisam bila videla još od Leove sahrane.

„Došla sam taksijem čak iz Litl Hadstona. Avion ti kasni.“

„Samo deset minuta, mama.“

Na sve strane su se grlili ponovo sastavljeni parovi, rođaci i prijatelji. Mi smo jedna s drugom bile nekako fizički stegnute. Mislim da se nismo ni poljubile.

„Možda je pokušavala da me dobije telefonom nakon što sam krenula“, rekla je mama.

„Probaće opet.“

Ali i ja sam bila proverila mobilni bezbroj puta otkako je avion sleteo.

„Skroz glupo“, produži mama. „Pojma nemam otkud očekujem da bi mi se javila. Takoreći je i prestala da me zove. Valjda joj je to prevelika gnjavaža.“ Prepoznala sam pokoricu jeda. „A kad se poslednji put potrudila da me vidi?“

Pitala sam se kad će i ona preći na pogodbe s Bogom.

Uzela sam rentakar. Bilo je tek šest izjutra, ali saobraćaj je već bio gust na drumu M4 u pravcu Londona; nadrždani, ljuti-ti puž u tom apsurdno nazvanom špicu vožnje milio je još sporije zbog snega. Pošle smo bile pravo u policijsku stanicu. Nisam uspela da nateram grejanje da proradi, pa su nam se reči pretvarale u izgovorene oblačice što bi načas lebdeli u hladnom međuprostoru. „Jesi li već razgovarala s policijom?“, upitala sam.

Mamine reči kao da su se od ljutnje skupljale u vazduhu. „Da, mada će im to pomoći onoliko. Šta ja uopšte znam o njenom životu?“

„Znaš li ko im je rekao da je nestala?“

„Njen gazda od stana. Ejmijas Kakoobeše“, odgovorila je mama.

Ni ona ni ja nismo mogle da mu upamtimo prezime. Čudno mi se učini zašto je tvoj nestanak policiji prijavio taj tvoj postariji gazda.

„Kazao im je da ju je neko uznemiravao telefonom“, reče mama.

Uprkos ledari u kolima, oblio me je znoj. „U kom smislu uznemiravao?“

„Nisu rekli“, kaza mama. Ja je pogledah. Njeno bledo, brižno lice otkrivalo je ukруг rub tečnog pudera, sredovečna gejša s *Klinikovim* mazivom.

Bilo je pola osam, ali još je vladala tama kad smo stigle u policijsku stanicu na Noting hilu. Ulice su bile zakrčene, ali su zato trotoari, posuti svežom rizlom, bili gotovo pusti. Dotad sam u policijskoj stanici bila samo jednom, da prijavim da mi je nestao mobilni; čak nije bio ni ukraden. Nikada nisam bila prošla dalje od prijemnice. Ovog puta su me pak sproveli iza nje, u tuđinski svet soba za saslušanja, ćelija, policajaca sa opasačima nakićenim pendrecima i lisicama. Nikakvih to dodirnih tačaka s tobom nije imalo.

„I tamo ste se videli s detektivom narednikom Finborom?“, pita gospodin Rajt.

„Da.“

„Kako vam je delovao?“

Oprezno biram reči. „Obziran. Temeljan. Pristojan.“

Gospodin Rajt se iznenadio, ali hitro to prikriva. „Možete li da se setite nekog od tih prvih razgovora?“

„Da.“

Najpre sam bila sva ošamućena zbog tvog nestanka, ali potom su mi pojedina čula postala neprirodno izoštrena; zapažala sam previše detalja, previše boja, kao da je čitav svet animirao *Piksar*. Pa i druga čula bila su mi u stanju povišene pripravnosti; raspoznavala sam kliktanje kazaljke sata, struganje nogare stolice po linoleumu. Osećala sam miris cigarete što se upio u jaknu zakačenoj na vrata. Beli šum odvrnut do daske, kao da mi mozak više ne može da izdvoji i odbaci ono što nije važno. Sve je bilo važno.

Mamu je jedna policajka bila odvela da popije šolju čaja, pa sam ostala sama s detektivom narednikom Finborom. Ponašao se učtivo, čak staromodno. Više je ličio na kakvog univerzitetskog profesora nego na policajca. Kroz prozor se videlo kako sipa susnežica.

„Možete li se setiti ma kakvog razloga iz kog bi vaša sestra oputovala?“, upitao je.

„Ne. Nijednog.“

„Da li bi vam se javila?“

„Da.“

„Vi živite u Americi?“

„Stalno se čujemo telefonom i dopisujemo preko mejla.“

„Dakle, bliske ste.“

„Veoma.“

Naravno da smo bliske. Različite jesmo, ali i bliske. Jaz u godinama nikad nije značio i rastojanje među nama.

„Kad ste se poslednji put čuli s njom?“, upitao je.

„Prošlog ponedeljka, čini mi se. U sredu smo oputovali na planinu, čisto na nekoliko dana. Pokušala sam više puta da joj

telefoniram iz restorana, ali stalno joj je veza bila zauzeta; ume ona satima da čavrlja s društvom.“ Pokušavala sam da osetim ljutnju – uostalom, ja sam ta koja ti plaća telefon; pokušavala da prizovem ono staro, dobro znano osećanje.

„A mobilni?“

„Izgubila ga je pre dva meseca, ili joj ga je neko ukrao. Vrlo je neorganizovana u takvim stvarima.“ Ponovo sam pokušala da se osetim ljutito.

Detektiv narednik Finboro je začutao načas, smišljajući kako da to pravilno sroči. Imao je uviđavan pristup. „Dakle, mislite da nije nestala od svoje volje?“, upitao je.

„Nije od svoje volje.“ Blage reči za nešto surovo. Pri tom prvom susretu niko nije izgovorio reč „otmica“ niti „ubistvo“. Između detektiva narednika Finbora i mene uspostavilo se neko prećutno razumevanje. Cenila sam njegovu taktičnost; bilo je prerano da tome damo ime. Na silu sam istisla pitanje: „Majka mi reče da ju je neko uznemiravao telefonom?“

„Po onome što kaže njen gazda – da, jeste. Nažalost, nije mu rekla ništa detaljnije. Da li vam je Tes nešto pričala o tim pozivima?“

„Ne.“

„I nije vam rekla ništa u smislu da se plaši ili da joj neko pretili?“, upitao je.

„Ne. Ništa slično. Bila je skroz normalna; srećna.“ Imala sam i ja svoje pitanje. „Jeste li proverili u svim bolnicama?“ Još dok sam ga izgovarala, osetila sam u njemu nepristojnost i neskrivenu kritiku. „Samo nešto razmišljam, da nije krenula da se porađa pre vremena.“

Detektiv narednik Finboro spusti svoju kafu, a ja od tog zvuka odskočih.

„Nismo znali da je trudna.“

Odjednom se ukazao spasilački pojas i ja sam ka njemu zaplivala. „Ako je krenula da se porađa pre vremena, mogla bi biti u bolnici. Niste je tražili po porodilištima, je li tako?“

„Kad joj je termin?“, upita on.

„Za nepune tri nedelje.“

„Znate li ko je otac?“

„Znam. Emilio Kodi. On je predavač na njenom umetničkom koledžu.“

Nisam zamucnula, ni na tren. Prošlo je vreme diskrecije. Detektiv narednik Finboro nije pokazao nikakvo iznenađenje, mada je to možda i sastavni deo policijske obuke.

„Ja sam studirao na umetničkom koledžu...“, zaustio je, ali ja ga prekidoh. Miris kafe iz čaše od stiropora postajao je mučno jak.

„Sigurno ste veoma zabrinuti za nju.“

„Volim temeljitost.“

„Da, svakako.“

Nisam želela da me detektiv narednik Finboro smatra histeričnom, već razumnom i inteligentnom. Sećam se kako sam razmišljala da ne bi trebalo da mi bude važno šta on misli o meni. Kasnije ću ustanoviti da jeste bilo veoma važno.

„Video sam se s gospodinom Kodijem“, reče Finboro. „Nije pominjao svoju vezu sa Tes, govorio je o njoj samo kao o svojoj bivšoj studentkinji.“

Emilio te se i dalje odricao, čak i pošto si nestala. Izvini. Ali eto šta je ta njegova „diskrecija“ uvek i bila – odricanje skriveno pod prihvatljivijom imenicom.

„Znate li zašto gospodin Kodi nije želeo da znamo za njihovu vezu?“, upita on.

I te kako sam znala. „Na koledžu predavačima nije dozvoljeno da stupaju u odnose sa studentkinjama. A uz to je i oženjen.“

Ubedio je Tes da uzme 'godinu dana odsustva' kad je stomak počeo da joj se poznaje.“

Detektiv narednik Finboro ustade; ponašanje mu se prebacilo u drugi model rada, sad je bio više policijski nego profesorski. „Postoji lokalni program s vestima koji ponekad koristimo kad tražimo nestala lica. Želim da uradimo televizijsku rekonstrukciju njenog poslednjeg poznatog kretanja.“

Napolju, ispred prozora u metalnom okviru, zapevala je neka ptica. Setila sam se tvog glasa, tako živo da mi se učinilo kao da si tu sa mnom u prostoriji:

„U pojedinim gradovima ptice više ne mogu međusobno da se čuju od buke. Posle nekog vremena zaboravljaju složenost i lepotu svojih pesama.“

„Kakve to, pobogu, veze ima sa mnom i Todom?“, upitala sam.

„Neke potpuno i odustanu od ptičjeg poja, pa bez greške oponašaju alarme automobila.“

Glas mi je bio razdražen i nestrpljiv. „Tes!“

„Može li Tod da čuje tvoju pesmu?“

Svojevremeno sam tvoja studentski snažna osećanja odbacivala kao nešto što sam ja prerasla pre mnogo godina. Ali u toj policijskoj sobi setila sam se opet tog našeg razgovora, jer misli o pticama pevačicama, o Todu, o svemu, bile su beg od nagoveštaja o onom što se dešavalo. Narednik Finboro je osetio moju tegobu. „Mislim da neće škoditi ako budemo malo oprezniji. Naročito sad kad znam da je trudna.“

* * *

Prosledio je nalog mlađem policajcu. Pokrenuta je diskusija o tome ko će snimati i ko će tebe glumiti. Nisam želela da te imitira neko nepoznat, pa sam se sama ponudila. Kad smo izašli, detektiv narednik Finboro okrenu se ka meni. „Gospodin Kodi je dosta stariji od vaše sestre?“

Stariji dvadeset godina, i tvoj profesor. Trebalo bi da ti bude očinska figura, ne ljubavnik. Da, znam da sam ti to i pre rekla, mnogo puta, sve dok nisam nagomilala kritičnu masu koja te je primorala da mi kratko i jasno kažeš da gledam svoja posla, jedino što si se poslužila istoznačnim engleskim izrazom i rekla mi da prestanem da turam nos. Narednik Finboro još je čekao na moj odgovor.

„Pitali ste da li smo bliske, ne i da li je razumem.“

Sad mislim da te razumem, ali tad nisam.

Detektiv narednik Finboro mi je dao dodatne podatke za rekonstrukciju.

„Jedna gospođa koja radi u pošti u Ulici Egzibišn pamti da je Tes kupila čestitku i marke za avionski saobraćaj, u neko doba pre dva po podne. Nije pominjala da je Tes trudna, ali valjda je između bio pult pa ne bi ni mogla da vidi.“

Ugledala sam mamu kako nailazi hodnikom, a narednik Finboro je nastavio.

„Tes je čestitku poslala iz iste te pošte, malo pre dva i petnaest.“

Mamin glas prasnu sa iznurenim strpljenjem. „To je bila moja čestitka za rođendan. Mesecima nije dolazila da me obiđe. Jedva da me i zove. Ali čestitku mi šalje, kao da time sve ispravlja.“

Nekoliko nedelja pre toga ja sam te bila podsetila da joj se bliži rođendan, je li tako?

Pre no što produžimo, pošto želim da budem časna u pripovedanju ove priče, moram priznati da si u vezi s Todom bila u pravu. Nije čuo moju pesmu. Zato što mu je nikada nisam ni otpevala. Niti sam je otpevala ikome drugome, kad smo već kod toga. Možda sam ja od onih ptica koje jedino umeju da oponašaju alarme automobila.

Gospodin Rajt ustaje da spusti venecijaner kako bi se zaklonio od jarkog prolećnog sunca.

„I u toku tog dana ste obavili rekonstrukciju?“, pita.

„Da.“

Gospodin Rajt ima rekonstrukciju na traci i nisu mu potrebni dopunski detalji o mojoj nesvakidašnjoj igri prerušavanja, ali znam da tebi jesu. Volela bi da znaš kakvu sam te odigrala. O tome ću ti ispričati bez svoga naknadno stečenog uvida u sve.

Policajka srednjih godina, po prezimenu Vernon, odvela me je u jednu sobu da se presvučem. Bila je rumena i zdrava kao da je upravo muzla krave, a ne patrolirala londonskim ulicama. Neprijatno sam bila svesna svog bledila, neispavanost od aviona uzimala je danak.

„Mislite da će to biti iole korisno?“, upitala sam.

Osmehnula se i načas me zagrlila, što me je pomelo, ali mi se i dopalo. „Da, mislim. Rekonstrukcije su čisto presipanje iz šupljeg u prazno kad ne postoji šansa da nekome podbodemo sećanje. A sad kad znamo da je Tes trudna, verovatnije je da ju je neko primetio. E, sad da preberemo odeću za vas, važi?“

Kasnije sam saznala da je, iako već u četrdesetoj, policajka Vernon radila taj posao tek nekoliko meseci. Njen policijski stil odavao je toplu i sposobnu majku.

„Doneli smo nešto odeće iz njenog stana“, produžila je. „Znate li šta je mogla imati na sebi?“

„Haljinu. Došla je dotle kad više ništa drugo ne može da se navuče preko stomaka, a nije imala para za trudničku odeću. Sreća te joj je odeća većinom šljampava i široka.“

„*Udobna, Pčelice.*“

Policajka Vernon je otvorila rajsferšlus na koferu. Bila je uredno spakovala i zamotala u japan-papir svaki taj odrpani, stari odevni predmet. Dirnula me je njena pažnja. Još me dira.

Izabrala sam najmanje pohabanu haljinu; od onih ljubičastih, širokih, iz *Vislsa*, sa vezom po rubu.

„Ovu je ugrabila na sniženju pre pet godina“, rekoh.

„Dobra roba dugo traje, zar ne?“

Isto kao da smo bile u *Selfridžovoj* kabini za probu.

„Da, traje.“

„Uvek se isplati ako si u stanju da je kupiš.“

Bila sam zahvalna policajki Vernon što ume da vodi neobavezan razgovor, verbalni most između dvoje ljudi u jednoj najneverovatnijoj situaciji.

„Onda idemo s njome“, kazala je i taktično se okrenula dok sam ja skidala svoje neudobno krojeno odelo.

„A ličite li vi i Tes?“, upitala je.

„Ne, više ne.“

„Nekad ste ličile?“

I opet sam osetila da cenim njenu neobaveznu priču, ali sam slutila da će se razviti u nešto krupnije.

„Jesmo, ali veštački.“

„O?“

„Majka se uvek upinjala da nas isto oblači.“

Uprkos razlici u godinama, bile smo u istim škotskim suk-njicama i šaranim džemperima, ili prugastim platnenim haljinama, zavisno od doba godine. Ništa kitnjasto i lepršavo, sećaš se? Ništa perlonsko.

„A nosile smo i iste frizure.“

„*Na pristojnu dužinu*“, zapovedila bi mama, i naša kosa bi krenula da pada po podu.

„Ljudi su govorili kako će Tes biti ista ja kad poraste. Ali to su pričali samo iz ljubaznosti.“

Zgranula sam se što sam to naglas izgovorila. Tom stazom dotad nikoga nisam povelala, ali je dobro utabana od mojih koraka. Oduvek sam znala da ćeš, kad porasteš, biti neizmerno lepša od mene. To ti nikad nisam rekla, je li?

„Sigurno je njoj to teško padalo“, reče policajka Vernon. Oklevala sam da je ispravim, a dok sam se odlučila, ona je već produžila priču. „Je li joj kosa iste boje kao vaša?“

„Ne.“

„Nije fer kako neki ljudi uspeju da ostanu plavi.“

„Ovo mi, zapravo, nije prirodna boja.“

„Nikad se ne bi reklo!“

Ovog puta se u našem površnom razgovoru krila poenta koja je sad izbila na površinu. „Onda je verovatno najbolje da stavite periku.“

Lecnula sam se, ali sam se upela da to prikrijem. „Da.“

Kad je izvadila kutiju s perikama, navukla sam tvoju haljinu preko glave i osetila kako mi bezbroj puta prani, meki pamuk klizi niz telo. A onda si me odjednom grlila ti. Samo časak potom shvatih da je to naprosto tvoj miris; miris koji nisam ranije opažala: mešavina tvog šampona, tvog sapuna, i još nečeg, što nema nalepnicu. Mora biti da sam takav tvoj miris doživljavala samo kad se grlimo. Duboko sam udahnula,

nepripravna za emocionalnu vrtoglavicu izazvanu tim što si tako blizu a nisi tu.

„Dobro vam je?“

„Miriše na nju.“

Majčinsko lice policajke Vernon odražavalo je saosećanje. „Čulo mirisa je zaista moćno čulo. Doktori ga koriste kad pokušavaju da razbude ljude iz kome. Navodno je sveže pokošena trava omiljeni miris koji vraća uspomene.“

Htela je da mi stavi do znanja da nisam reagovala preterano burno. Bila je saosećajna i intuitivna, i ja sam joj bila zahvalna što je tu sa mnom.

U kutiji s perikama bilo je svake moguće vrste kose, pa sam zaključila da se ne koriste samo za rekonstrukcije kod nestalih osoba, već i kod žrtava teških zločina. Podsećale su na zbirku skalpova i osetila sam mučninu dok sam preturala po njima. Policajka Vernon primeti to.

„Pustite, dajte da ja probam. Kakva je Tesina kosa?“

„Duga, maltene je i ne šiša, tako da je po ivicama neravna. I veoma je sjajna.“

„A boja?“

Uzorak broj PMS 167, smesta sam pomislila, ali drugi ljudi ne znaju boje ovog sveta po njihovim kataloškim brojevima, pa sam zato umesto toga odgovorila: „Karamela.“ A tvoja kosa me je zaista uvek i podsećala na karamelu. Na punjenje „rola“ čokoladice, da budem precizna, onako tačno i sjajno. Policajka Vernon našla je periku koja je bila pristojno slična i najlonski blistava. Na silu sam je natakla preko sopstvene uredno podšišane kose, iako su mi prsti zazirali od nje. Mislila sam da smo gotove. Ali policajka Vernon bila je perfekcionista. „Šminka li se?“, upitala je.

„Ne.“

„Ne smeta vam da onda skinete svoju šminku?“

Da li sam oklevala? „Naravno da mi ne smeta“, odgovorila sam. Ali jeste mi smetalo. Čak i kad se probudim, uvek ću imati ružičaste usne i rumenilo od sinoć. Nad malim državnim lavaboom, s prljavim šoljicama od kafe klimavo naredanim duž ruba, oprala sam šminku. Okrenula sam se i načas ugledala tebe. Prostrelila me je ljubav. Nekoliko časaka potom shvatila sam da je to samo moj odraz u visokom ogledalu. Prišla sam bliže i ugledala sebe, svu nikakvu i iznurenu. Bila mi je potrebna šminka, odeća propisnog kroja, čestita frizura. Tebi ništa od toga ne treba da izgledaš predivno.

„Bojim se da ćemo morati da improvizujemo stomak“, rekla je policajka Vernon. Kad mi je pružila jastuče, uspela sam da izgovorim pitanje koje me je tištalo negde u malom mozgu: „Znate li zašto vam Tesin gazda nije pomenuo da je trudna kad je prijavio njen nestanak?“

„Ne, nažalost ne znam. Možete priupitati detektiva narednika Finbora.“

Gurnula sam pod haljinu i drugo jastuče, pa pokušala da ih našušurim i preobrazim u ubedljiv stomak. Načas se čitav događaj preokrenuo u sumanutu farsu, te sam se nasmejala. Nasmejala se i policajka Vernon, spontano, i ja videh da joj je osmeh prirodan izraz lica. Sigurno joj je bilo naporno za lice da toliko vremena bude istinski ozbiljna i saosećajna.

Uđe mama. „Donela sam ti nešto da pregrizeš, mila“, reče. „Moraš lepo da jedeš.“ Okrenula sam se i ugledala je kako drži kesu punu hrane, i njena majčinska brigla me razneži. Ali kad je ona pogledala u mene, lice joj se ukočilo. Sirota mama. Farsa koja je meni bila crnohumorna za nju je postala okrutna.

„Ali moraš da joj kažeš. Biće samo još gore ako budeš odlagala.“

„Videla sam prekjuče kuhinjsku krpu s takvim natpisom. Ispod slike je pisalo: 'Što možeš danas, ne ostavljaj za sutra.'“

„Tes...“ (*Ili sam pak samo ispustila rečit uzdah starije sestre?*)
Ti si se nasmejala, toplo me zadirkujući. „Još nosiš gaće s navezenim danima nedelje?“

„Ne menjaj temu. A te gaće su mi dali kad sam imala devet godina.“

„Jesi li ih stvarno nosila po određenim danima?“

„Strašno će je pogoditi ako joj ne kažeš.“

Ponovo sam pogledala u mamu, s razumevanjem i odgovorom na njeno pitanje bez jedne jedine izgovorene reči. Da, trudna si; da, nisi joj to rekla, i da, sada će to znati čitav svet, makar onaj svet koji gleda televiziju.

Nisam odgovorila; ne trebaju joj dva udarca odjednom.

„Zato i nije htela mesecima da se vidimo, je li tako? Stidela se.“

To je bila više izjava nego pitanje. Pokušah da je umirim, ali ona odmahnu na te moje reči, posluživši se rukama za redak fizički gest. „Vidim da će se makar njome oženiti.“

Gledala je u moj verenički prsten, koji se nisam bila setila da skinem. „On je moj, mama.“ Sumanuto me je pogodilo što ga nije pre primetila. Skinuh ogromni dijamant s prsta i dadoh joj ga. Ona ga ubaci u tašnu i zatvori rajsferšlus čak ga i ne pogledavši.

„Ima li on uopšte namere da se njome ženi, Beatris?“

Možda je trebalo da stegnem srce i da joj kažem da je Emilio Kodi već oženjen. To bi joj pothranilo bes na tebe i još neko vreme zadržalo ledeni strah na odstojanju.

„Daj prvo da mi nju nađemo, mama, pa ćemo onda brinuti za njenu budućnost.“

2

Policijska snimateljska jedinica raspoređena je u blizini stanice metroa Saut Kenzington. Ja – zvezda tog malog filma – dobila sam uputstva od mladog policajca koji je imao kapu, a ne šlem. Pomodno odeveni reditelj-policajac izgovorio je: „U redu, idemo.“ I ja sam pošla korakom od pošte duž Ulice Egzibišn.

Tebi nikad nije bilo potrebno da dižeš samouverenost štikle, pa sam zato nevoljno bila trampila svoje cipele za tvoje ravne baletanke. Bile su mi prevelike te sam u prste ugurala papirne maramice. Sećaš se kako smo to radile s maminim cipelama? Njene visoke štikle su uzbudljivo lupkale, bio je to zvuk odraslosti. Tvoje meke baletanke tiho su stupale, diskretno, njihova meka koža kao za papučice tonula je u ledom okovane bare i natapala se ljuto ledenom vodom. Ispred Prirodnjačkog muzeja bio se otegao svadljiv red dece i izmrcvarenih roditelja. Deca su posmatrala policiju i snimateljsku ekipu, roditelji su posmatrali mene. Bila sam im besplatna zabava dok ne uspeju da uđu i vide tiranosaurus rekse u animatronske tehnice i velikog belog kita. Ali nije me bilo briga. Samo sam se nadala da je neko od njih bio tu prošlog četvrtka i primetio te dok si